

Tipuri de identificatori în sectorul informațional

Dr. Nicoleta-Roxana Dinu

Serviciul Dezvoltare instituțională, Biblioteca Națională a României

E-mail: roxana.dinu@bibnat.ro

Modul de identificare a entităților a reprezentat una dintre preocupările bibliotecilor, încă din vremuri străvechi. Pe măsură ce volumul de date a crescut considerabil, iar mediul online s-a transformat într-o uriașă lume informațională, identificatorii au devenit elemente-cheie în localizarea corectă și clară a obiectelor digitale și în interconectarea lor. Observăm, astfel, că bibliotecile devin din ce în ce mai interesate de utilizarea datelor interrelaționate (Linked Data), ce au ca scop crearea de legături în vederea navigării între seturi de date provenite din surse diferite¹.

Identificarea instituțiilor și a creatorilor de resurse a devenit o necesitate, iar crearea de standarde în această privință a fost rapid îmbrățișată de către sectorul GLAMA (galerii de artă, biblioteci, arhive, muzee, instituții academice).

Identificatorul Standard Internațional pentru Biblioteci și Organizații Conexe / International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations (**ISIL**) constituie modalitatea de identificare, la nivel internațional, a bibliotecilor și organizațiilor conexe, precum arhive, muzee, alte entități infodocumentare.

ISIL este folosit în activități care se desfășoară în sistem automatizat, precum împrumutul interbibliotecar, prelucrarea informațiilor în aplicații tehnologice utilizate de biblioteci, cum este, de exemplu *Identificarea prin Radiofrecvență* (RFID).

ISIL este un identificator compus din maximum 16 caractere alfa-numerice, cifre arabe și litere din alfabetul latin, fără a fi incluse diacritice.

Schema de creare a acestui identificator trebuie să conțină obligatoriu un prefix (cel al țării), o cratimă și un identificator al instituției (recomandabil să conțină și elementul de localizare geografică).

Exemple:

RO-B-011 (Biblioteca Națională a României)

DE-700 (Universitätsbibliothek Osnabrück)

FI-H Kansalliskirjasto (Biblioteca Națională a Finlandei)

GB-Uk (British Library)

Agenția Daneză pentru Cultură și Palate (Danish Agency for Culture and Palaces / Slots- og Kulturstyrelsen) este reprezentantul oficial al Centrului Internațional ISIL, care menține actualizată lista cu centrele naționale ISIL la nivel mondial și elaborează materialele utile cu privire la acest identificator.

Printre agențiile naționale ce atribuie codul ISIL menționăm biblioteci naționale europene din țări precum Franța, Italia, Norvegia, Ungaria, Republica Moldova.

Code	Official name of country	URL for description of identifier	URL for list of libraries/organisations
AR	Argentine Republic	Argentine Standardization and Certification Institute (IRAN)	n/a
AT	Austria	Die Österreichische Bibliothekverbund und Service GmbH	Search
AU	Australia	National Library of Australia	Search
BE	Belgium	Royal Library of Belgium	Search
BY	Belarus	National Library of Belarus	n/a
BG	Bulgaria	National Library of Bulgaria	Search

Fig. 1. Lista organizațiilor autorizate în a atribui codul ISIL

(Sursa: <https://slks.dk/english/work-areas/libraries-and-literature/library-standards/isil>)

În 2019, Biblioteca Națională a României a devenit reprezentanța unică la nivel național a autorității internaționale ISIL, Agenția Daneză pentru Cultură și Palate. În această calitate, Biblioteca Națională a României, prin Centrul Național ISIL, atribuie astfel de coduri pentru organizațiile culturale românești².

Bibliotecile și instituțiile conexe pot solicita codul ISIL, în mod gratuit, prin completarea formularului existent la adresa <https://www.bibnat.ro/Sistemul-ISIL-in-Romania-s382-ro.htm>³.

Până în prezent sunt peste 350 de coduri ISIL acordate atât bibliotecilor universitare și școlare, cât și bibliotecilor specializate, muzeelor, centrelor de documentare din România. Lista completă poate fi consultată la adresa https://www.bibnat.ro/dyn-doc/Lista_ISIL_2023.pdf⁴.

ISIL, fiind utilizat la nivel global, constituie și un instrument de promovare a bibliotecilor la nivel internațional.

Identificatorul Standard Internațional pentru Nume / International Standard Name Identifier (ISNI) identifică autori, contribuitori și entități, care sunt implicați în crearea și distribuirea de produse intelectuale, și aici putem menționa cercetători, inventatori, scriitori, artiști vizuali, interpreți etc. Acest cod de identificare este invariabil și rezolvă probleme de ambiguitate ale numelor în bazele de date, portaluri, cataloage. De asemenea, este un real instrument de îmbunătățire a calității datelor de autoritate la nivel global.

Este alcătuit din 15 cifre și un caracter de validare. Acesta din urmă poate fi ori un zecimal, ori „X”. Nu se lasă spațiu, nici nu se includ semne de punctuație între cele 16 cifre.

Exemplu:

<https://isni.org/isni/0000000067624492>

Pentru a solicita prezentul cod, trebuie contactată una dintre agențiile de înregistrare ISNI. Atribuirea se realizează în mod gratuit.

În activitatea bibliografică și editorială se utilizează o serie de coduri standard ce permit identificarea neechivocă a oricărui document pe suport hârtie sau digital. Sunt șiruri de caractere alfa-numerice, unice pentru fiecare document în parte și persistente (durabile în timp).

Identificatorii bibliografici sunt un sprijin pentru cercetători în procesul de localizare a propriei activități științifice, sunt necesari în stabilirea modului de citare, facilitează interschimbul de date și garantează prezervarea și migrarea conținutului.

Cei mai utilizați identificatori bibliografici sunt ISBN, ISSN, DOI și Handle.

Numărul Standard Internațional pentru Cărți / International Standard Book Number (ISBN) identifică o monografie editată atât pe suport clasic, cât și electronic. Este alcătuit din 5 secvențe numerice, separate prin cratimă și care totalizează 13 cifre. Înainte de anul 2007, ISBN era constituit din 10 cifre.

Exemplu de ISBN:

978-973-46-9007-7

(978 reprezintă identificatorul producție editorială de carte la nivel internațional, 973 este codul țării unde se află editura, 46 – cod de editură, 9007 – identificator titlu, 7 este numărul de control).

Materiale precum calendare, produse promoționale, jocuri video/electronice, baze de date, documente personale digitizate, cărți poștale, documente de uz intern în instituții/organizații nu primesc ISBN.

documentului	BK
exemplarele	Toate exemplarele
	II 548965
	● Voicu, Marin (1944-....)
	● Starea justiției în statele Europel
part material	[Text tipărit]
titlu	puterea judecătorească și Ministerul Public avocatura - profesie liberală în U.E. justiția administrativă în statele Europel , justiția comercială în Europa
localitate	● București
editură	● Universul Juridic
	2010
dimensiune fizică	290, [4] p. : tab. ; 20 cm
biografie	Bibliogr. p. 275-278
seria colectivă	● Uniunea Europeană
	34(4)
	341.217(4) UE
	978-973-127-304-4

Fig. 2. Fișă de descriere a unei monografii în care apare câmpul ISBN
(Sursa: catalogul online al BNaR)

Numărul Standard Internațional pentru Seriale / International Standard Serial Number (ISSN) este codul internațional de identificare a publicațiilor seriale (reviste, buletine, anuare) pe hârtie și în format online. Este alcătuit din 8 caractere grupate în două secvențe, separate prin cratimă. În comparație cu ISBN, codul ISSN nu conține niciun prefix care să identifice țara sau editorul. Aceeași publicație primește un ISSN diferit, în funcție de tipul de suport. ISSN este asociat întotdeauna cu titlul publicației, astfel că dacă titlul publicației periodice respective suferă schimbări, indiferent dacă sunt minore sau nu, este nevoie de solicitarea unui nou ISSN.

Exemplu:

2734-5890

În țara noastră, Centrul Național ISBN-ISSN-CIP din cadrul Bibliotecii Naționale a României atribuie cele două coduri specificate mai sus⁵.

Identificatorul de Obiecte Digitale / Digital Object Identifier (DOI) este identificatorul unic și permanent ce oferă informații despre descrierea obiectelor digitale, fie reviste, articole, cărți sau doar o fotografie și despre localizarea lor în mediul online, prin intermediul metadatelor. Acest identificator ajută la sporirea vizibilității publicațiilor științifice, care, primesc astfel și mai multe citări în mediul academic. Permite interoperabilitatea cu alte platforme, depozite digitale instituționale sau motoare de căutare.

Exemplu:

<https://doi.org/10.26660/rrbsi>

(10.26660 identifică editorul, rrbsi – denumirea publicației)

Codul DOI poate fi solicitat de către agențiile de înregistrare DOI, precum Crossref, cea mai des utilizată în privința publicațiilor științifice.

Fig. 3. Crossref, agenție de înregistrare DOI
(Sursa: <https://www.crossref.org>)

În România, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca este una dintre entitățile care pot atribui codul DOI⁶.

Dacă codurile ISBN și ISSN se atribuie în mod gratuit, solicitarea DOI se realizează contra-cost.

Precum DOI, *Handle* identifică obiecte digitale, indiferent de locul unde acestea sunt stocate. Dezvoltat de CNRI (Corporation for National Research Initiatives), acest identificator este utilizat de majoritatea depozitelor digitale instituționale⁷.

Exemplu:

<http://hdl.handle.net/10045/68599>

(10045 reprezintă identificatorul producătorului resursei digitale, iar 68599 – identificatorul resursei digitale).

Indiferent de menirea lor, fie de identificare a unei resurse, fie de identificare a unei instituții sau a unui creator de produse informaționale, codurile standard prezentate în această lucrare sunt rezultatul colaborării dintre organizațiile specializate și instituțiile culturale, care țințesc spre același obiectiv, acela de a avea instrumentele necesare în a accesa și utiliza corect date din ce în ce mai diverse, fără a se pierde din vedere interoperabilitatea.

Note

¹ Nicoleta-Roxana DINU. Metadatele în context cultural. În: *Tratat de biblioteconomie*, Vol. 5, ediția a II-a rev. și adăug., coordonator prof. univ. emerit Mircea Regneală. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2022, p. 488.

² *Sistemul ISIL în România*. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.bibnat.ro/Sistemul-ISIL-in-Romania-s382-ro.htm>

³ *Ibidem*.

⁴ *Codul ISIL pentru organizațiile din România*. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: https://www.bibnat.ro/dyn-doc/Lista_ISIL_2023.pdf

⁵ Centrul Național ISBN-ISSN-CIP. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.bibnat.ro/Pentru-editori-s20-ro.htm>

⁶ *Serviciul de atribuire DOI – Identificator de obiecte digitale*. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.bcucuj.ro/ro/servicii/serviciul-atribuire-doi-identificator-de-obiecte-digitale>

⁷ *Global Handle Registry*. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.handle.net>

Bibliografie

Centrul Național ISBN-ISSN-CIP. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.bibnat.ro/Pentru-editori-s20-ro.htm>

Codul ISIL pentru organizațiile din România. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: https://www.bibnat.ro/dyn-doc/Lista_ISIL_2023.pdf

DINU, Nicoleta-Roxana. Metadatele în context cultural. În: *Tratat de biblioteconomie*, Vol. 5, ediția a II-a rev. și adăug., coordonator prof. univ. emerit Mircea Regneală. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2022, p. 475-490.

DOI Foundation. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.doi.org>

Global Handle Registry. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.handle.net>

International ISBN Agency. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.isbn-international.org>

ISNI International Agency. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://isni.org>

ISO 15511:2019. *International standard identifier for libraries and related organizations (ISIL)*. Ediția a IV-a, 2019. 7 p. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.iso.org/standard/77849.html>

ISSN International Centre. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.issn.org>

Serviciul de atribuire DOI – Identificator de obiecte digitale. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.bcucuj.ro/ro/servicii/serviciul-atribuire-doi-identificator-de-obiecte-digitale>

Sistemul ISIL în România. [online]. [Accesat la: 19.07.2023]. Disponibil pe Internet la adresa: <https://www.bibnat.ro/Sistemul-ISIL-in-Romania-s382-ro.htm>